REACTIE INTERNETCONSULTATIE ACTUALISATIE ENERGIEBESPARINGSPLICHT 2027

20 mei 2026

Inleiding

VNO-NCW en MKB-Nederland geven met deze reactie input op de internetconsultatie over de actualisatie energiebesparingslicht 2027. Wij delen de ambitie van het kabinet om efficiënt om te gaan met energie, de CO_2-uitstoot te reduceren en zorg te dragen voor doelmatige duurzaamheidsregels. Het bedrijfsleven investeert al fors in energiebesparing en verduurzaming. Via de Energie-investeringsaftrek vroegen ondernemers afgelopen jaar voor € 3,96 miljard investeringen belastingvoordeel aan. Die leveren volgens RVO een besparing op vergelijkbaar met het jaarlijkse energiegebruik van 723935 huishoudens, en 1,51 megaton CO_2-reductie dat jaar.[1] In 2023 deden bedrijven volgens het CBS € 25,9 miljard aan klimaatgerelateerde investeringen, waarvan 6,5 miljard euro aan energie-efficiëntie.[2]

De energiebesparingsplicht is in 2023 sterk gewijzigd. De uitvoering, naleving en handhaafbaarheid van de plicht zijn nog niet op orde. Dat bevestigen de Algemene Rekenkamer[3] en CE Delft[4]. Het kabinet geeft zelf aan met de lessen van de CE Delft-evaluatie de verplichting voor 2027 te willen verbeteren.

Wij vragen het kabinet om de focus voor 2027 daar te leggen: de 2023 plicht versimpelen en verduidelijken. Tegelijk vinden wij enkele verstrekkende wijzigingen die nu zijn voorgesteld, onwenselijk. Wij doelen op de verhoging van de terugverdientijd naar zeven jaar en het loslaten van de eerder aangekondigde ophoging van de ondergrens. Voor bedrijven die al onder Europese verplichtingen vallen, kan de nationale energiebesparingsplicht leiden tot stapeling en dubbele rapportage.

[1] Jaarcijfers EIA 2025 | RVO.nl
[2] Totaalbeeld klimaatgerelateerde investeringen | CBS
[3] Energiebesparingsplicht, 2008-2023 | Algemene Rekenkamer
[4] Evaluatie aanscherping energiebesparingsplicht CE Delft

Wij zien verschillende goede voorstellen terug:

- **Schrappen onderzoeksplicht uniforme sectoren.** Wij zijn positief over het voorstel om de onderzoeksplicht te schrappen voor sectoren met uniforme processen of overwegend gebouwgebonden energiegebruik. Voor deze bedrijven kan de EML een praktische route bieden om aan de verplichting te voldoen.
- **Harmonisatie verplichtingen zon op dak vanuit EPBD IV en Bal.** Vanuit zowel de EBPD IV als de energiebesparingsplicht werden bedrijven eerst verplicht zon-op-dak te leggen. Dit waren echter twee verschillende regimes en voorwaarden. Het is positief dat het kabinet dat nu harmoniseert en daarmee de regeldruk vermindert.

Op verschillende andere vlakken maken wij ons zorgen. Onze inzet is in het kort:

1. Voer de verhoging van de terugverdientijd naar zeven jaar niet door zolang de impactanalyse ontbreekt.
2. Houd vast aan de eerder aangekondigde ophoging van de ondergrens voor elektriciteit.
3. Verduidelijk de verantwoordelijkheden en rapportageplicht tussen huurder en verhuurder.
4. Los dubbelingen met de Europese verplichtingen zoals de EED op.
5. Erken belemmeringsgronden en borg kenniskwaliteit bij toezicht.

Hieronder lichten wij die toe.

Toelichting

1. Voer de verhoging van de terugverdientijd naar zeven jaar niet door zolang de impactanalyse ontbreekt

Ons uitgangspunt is dat de energiebesparingsplicht de investeringsbereidheid van bedrijven in verduurzaming moet versterken, niet belemmeren. Wij zijn daarom kritisch op het voornemen de terugverdientijd aan te scherpen naar zeven jaar. Zonder voorafgaande impactanalyse is niet duidelijk of de voorgestelde aanscherping daadwerkelijk uitvoerbaar, doelmatig en proportioneel is.

- **De effectentoets toont aan dat nadere onderbouwing nodig is om het potentieel daadwerkelijk te benutten.** Uit de EZK-effectentoets blijkt dat bedrijven voor 62% van de extra maatregelen die door de verhoging naar zeven jaar verplicht worden, technische, economische, organisatorische en infrastructurele belemmeringen hebben aangegeven. De aanname dat het resterende potentieel voldoende realiseerbaar is, vraagt om een betere onderbouwing en een gevoeligheidsanalyse.
- **Extra verplichtingen kunnen grotere CO_2-reductieprojecten verdringen.** De door het kabinet geraamde initiële investeringen van ongeveer € 1 miljard als gevolg van de aanscherping, komen bovenop

lopende verduurzamingstrajecten zoals maatwerkafspraken en ETS-verplichtingen, en milieu-investeringen bijvoorbeeld ten behoeve van de waterkwaliteit. In de praktijk kunnen extra verplichte maatregelen daardoor concurreren met grotere CO_2-reductieprojecten die per saldo meer klimaateffect hebben.

- **Meer verplichtingen leiden tot minder ondersteuning voor mkb en grootbedrijf.** Maatregelen die wettelijk verplicht zijn, komen in beginsel niet in aanmerking voor subsidie of fiscale ondersteuning. Dat bevestigde de minister aan de Kamer in het Commissiedebat energiebesparing in 2025.[5] Daardoor ontstaat een onwenselijke situatie. Bedrijven krijgen door de verhoging naar zeven jaar meer verplichtingen, maar minder ondersteuning om daaraan te voldoen. Hierdoor dreigen zeer succesvolle regelingen als de VEKI en de EIA veel minder effectief te worden. Voor de industrie zijn deze regelingen juist een welkome verbetering van de businesscase in de huidige concurrentiële tijden. Ook het mkb wordt bijzonder hard geraakt. Zo dreigt het speciale mkb-luik in de VEKI, met simpele en voordelige toegang voor het mkb, van beperkt nut te zijn.
- **Verplichte maatregelen leiden tot hogere elektriciteitsvraag en vergroten netcongestieproblematiek.**
  Het opvoeren van de terugverdientijd van 5 naar 7 jaar boekt CO2-reductie ten koste van een 248 miljoen kWh ontsparing op het net.[6] Een verruiming van de terugverdientijd zal de druk naar verwachting eerder vergroten dan verlichten. Daarmee lijkt het realisatiepotentieel van deze maatregel beperkt.
- **Op papier meer, maar in praktijk minder energiebesparing.**
  Bovenstaande zal ertoe leiden dat er op papier meer energiebesparing plaatsvindt, omdat extra projecten door de verplichting gerealiseerd zouden worden. Echter, in de praktijk zullen meer projecten minder rendabel worden door het ontbreken van ondersteuning. Deze projecten zullen dan mogelijk juist niet uitgevoerd worden, mede omdat er geen realistische handhaving mogelijk is vanuit het lokale bevoegd gezag.

Wij vragen het kabinet vóór besluitvorming een impactanalyse uit te voeren naar de gevolgen van de aanscherping voor bestaande fiscale en subsidie-instrumenten. Die analyse moet in ieder geval in kaart brengen welke maatregelen door de verhoging naar zeven jaar buiten bestaande ondersteuningsregelingen vallen, wat dit betekent voor de investeringsbereidheid van het mkb en grootbedrijf, hoe deze aanscherping zich verhoudt tot de regels in andere Europese landen, en hoe wordt voorkomen dat ondernemers tussen verplichting en financierbaarheid klem komen te zitten.

[5] Kamerstuk 29 023, nr. 592, commissiedebat 3 juli 2025, p, 30.
[6] Memo Energiebesparingspotentieel terugverdientijd 7 jaar, RVO, 2024.

2. Houd vast aan de eerder aangekondigde ophoging van de ondergrens

Terecht heeft het kabinet eind december 2025 besloten om de ondergrens van de energiebesparingsplicht voor elektriciteit op te hogen naar 100.000 kWh. Hierdoor wordt de plicht voor Omgevingsdiensten een stuk beter handhaafbaar en voor ondernemers uitvoerbaar. Dat is in lijn met de evaluatie van CE Delft die zelf 200.000 kWh voorstelt.[7] Het kabinet zet die wijziging nu tóch niet door. De ondergrens blijft 50.000 kWh. Om de volgende redenen is dat besluit onwenselijk:

- **Juist bij kleinere bedrijven weegt de administratieve last relatief zwaar**, terwijl het absolute besparingspotentieel beperkt is. Omdat er beperkte toezichtcapaciteit is, ligt het meer voor de hand de regeling te richten op bedrijven en instellingen met substantieel energiegebruik en groter absoluut besparingspotentieel.
- **Kleine ondernemers zijn gebaat bij ondersteuning en hulp**. Met de aangescherpte energiebesparingsplicht worden de mogelijkheden om ondernemers via subsidies te helpen, ernstig ingeperkt.
- **De effectentoets bij het voorstel bevestigt dat er grote belemmeringen zijn voor bedrijven**. De Nota van Toelichting erkent dat bij 62% van de extra maatregelen die door de verhoging van de terugverdientijd naar zeven jaar verplicht worden, technische, economische of organisatorische belemmeringen zijn aangegeven. Het is aannemelijk dat deze belemmeringen het zwaarst wegen bij kleinere bedrijven: zij hebben minder financiële reserves, minder technische capaciteit en minder ruimte om investeringen naar voren te halen. Als dat klopt, versterkt het de conclusie dat de huidige ondergrens te laag is: de groep bedrijven voor wie de plicht het moeilijkst uitvoerbaar is, valt nu juist wél onder de regeling.
- **Een veel lagere ondergrens voor elektriciteit dan voor gas vormt een perverse prikkel.** Ondernemers die nu gasintensief zijn, zullen om te verduurzamen overstappen op een elektrisch alternatief. Omdat de ondergrens voor elektriciteit van 50.000 kWh significant lager ligt, vormt dit een perverse prikkel voor de overstap naar elektrisch. CE Delft geeft aan dat een grens van 200.000 kWh het dichtste bij een gelijke ondergrens komt.

Wij pleiten ervoor de ondergrens voor elektriciteit te verhogen naar 200.000 kWh, in overeenstemming met het advies van CE Delft.

[7] Evaluatie aanscherping energiebesparingsplicht CE Delft

3. Verduidelijk verantwoordelijkheden en rapportageplicht tussen huurder en verhuurder

De wijziging waarbij de informatieplicht voor procesmaatregelen wordt verlegd van de verhuurder naar de huurder is logisch. De huurder was al verantwoordelijk voor het nemen van de maatregelen. Het is consequent om ook de rapportageplicht bij diezelfde partij te leggen. Dat voorkomt fouten en maakt toezicht effectiever.

Wij hebben zorgen over de gevolgen voor mkb-huurders. Kleinere huurders in bijvoorbeeld bedrijfsverzamelgebouwen of huurpanden krijgen er nu een zelfstandige rapportageplicht bij die voorheen bij de verhuurder lag. De Nota van Toelichting stelt dat dit 'niet of zeer beperkt' leidt tot extra administratieve lasten. Dat onderschat de praktijk: een kleine huurder zonder eigen compliance-capaciteit zal deze verplichting als nieuw en belastend ervaren. Daar komt bij dat de informatieplicht voortaan ook geldt voor maatregelen buiten het gebouw op de locatie. EZK noemt zelf de lichtmasten bij een sportveld. Dat is een uitbreiding van de rapportagescope die niet expliciet als lastenverzwaring is gekwalificeerd in de effectentoets.

Wij vragen het kabinet om te verduidelijken hoe mkb-huurders worden ondersteund bij de invulling van hun nieuwe rapportageplicht, en om de uitbreiding naar buiten-gebouw-locaties te heroverwegen dan wel te voorzien van sectorspecifieke handreikingen.

4. Voorkom stapeling met Europese verplichtingen

Internationaal opererende bedrijven vallen onder andere al onder de Europese Energie-efficiëntierichtlijn (EED), ETS-verplichtingen, NEa-rapportages of bestaande managementsystemen. De nationale energiebesparingsplicht mag daar niet onnodig bovenop komen. Ook de motie-Kistenman/Erkens benadrukt het belang van harmonisatie van de EED met de energiebesparingsplicht.[8] Wij zien die harmonisatie nog onvoldoende terug in het voorliggende voorstel. Wij vragen het kabinet op de volgende punten verduidelijking en aanpassing:

- **Erken ISO 50001 en ISO 14001 als volwaardige invulling.** Keurmerken en certificaten, waaronder ISO 50001 en ISO 14001 met CO_2-reductiemanagement, moeten kunnen gelden als invulling van zowel de EED-audit als de nationale onderzoeksplicht. Dit is belangrijk voor internationaal opererende bedrijven die al aantoonbaar aan energiemanagement doen.
- **Stem deadlines EED-audit en nationale onderzoeksplicht op elkaar af.** De EED-audit vindt vierjaarlijks plaats, afhankelijk van de datum van aanleveren van het bedrijf. De onderzoeksplicht heeft een vast jaar. Dat is onwenselijk, omdat bedrijven worden geconfronteerd met overlappende

[8] Duurzame ontwikkeling en beleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal

of opeenvolgende rapportageverplichtingen op basis van grotendeels dezelfde informatie. Wij pleiten voor afgestemde termijnen en één gegevensmodel dat beide verplichtingen dekt.

- **Voorkom dubbele rapportage voor ETS-bedrijven.** De ETS-rapportage wordt op installatieniveau ingediend bij de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa). Voor ETS-bedrijven moet worden verduidelijkt hoe de nationale onderzoeksplicht zich verhoudt tot bestaande ETS-rapportages, zodat dubbele of extra belastende rapportageverplichtingen worden voorkomen.

5. Erken belemmeringsgronden en borg kenniskwaliteit bij toezicht

Wij vragen het kabinet op de volgende uitvoeringsaspecten actie te ondernemen**.**

- **Voor bedrijven met een maatwerkafspraak moet een adequate invulling van dat traject kunnen gelden als invulling van de energiebesparingsplicht.** Dit voorkomt een concurrerend maatregelenpakket of dubbele rapportageplicht.
- **Netcongestie is in veel gevallen een belemmeringsgrond en moet zo expliciet worden erkend.** Als elektrificatie, duurzame opwek of teruglevering feitelijk niet mogelijk is door gebrek aan netcapaciteit, is een uitzondering van de plicht nodig. Dit dient te zijn geborgd in de wetgeving en in de beoordeling door het bevoegd gezag.
- **Schakel RVO in als expertadviseur voor complexe industriële locaties.** Lokale omgevingsdiensten beschikken niet altijd over de benodigde kennis om energiebesparingsonderzoeken van ETS-bedrijven en andere complexe industriële locaties te beoordelen. RVO heeft ervaring met de beoordeling van energie-efficiëntieplannen van ETS-bedrijven, onder meer uit het MEE-convenant. Wij pleiten ervoor RVO structureel in te schakelen als expertadviseur bij de beoordeling van dergelijke locaties. Dat voorkomt regionale verschillen en borgt de kwaliteit van de beoordeling.

Contact
Willem van Toor
VNO-NCW en MKB-Nederland
toor@vnoncw-mkb.nl